МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Філологічний факультет
Кафедра словацької філології

Тетяна Ліхтей

ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Навчальні матеріали до проведення практичних занять
для студентів 1 курсу ОПП магістр
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036.
«Слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – словацька»

Ужгород – 2023

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA
Filologická fakulta
Katedra slovenskej filológie

Tetiana Lichtej

PROBLÉMY UMELECKÉHO PREKLADU

Učebné materiály k praktickým cvičeniam

Užhorod – 2023

Ліхтей Т. В.

Проблеми художнього перекладу: навчальні матеріали до проведення практичних занять для студентів 1 курсу ОПП магістр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька». Ужгород, 2023. 23 с.

Навчальні матеріали підготувала

Ліхтей Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри словацької філології УжНУ

Рецензенти

Мадяр О. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент філософського факультету
Пряшівського університету (Словаччина)

Юричкова В. – доктор філософії, літературознавець,
перекладач, директорка дитячої мистецької школи
«Росничка» (Словаччина)

Відповідальна за випуск

Петріца Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри словацької філології УжНУ

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Ужгородського національного університету, протокол № 9 від 28 червня 2023 року

ЗМІСТ

I. Вступ. 5

II. Теми практичних занять 6

1. Теоретичні засади художнього перекладу 6

2. Дискурс історії художнього перекладу 8

3. Процес творення художнього перекладу. 10

4. Загальні лексикологічні питання художнього перекладу. 12

5. Граматичні питання художнього перекладу. 14

6. Особливості перекладу поетичного тексту. 16

7. Особливості перекладу прозового тексту. 18

8. Особливості перекладу драматичних творів. 20

III. Питання, що виносяться на залік 22

ВСТУП

Навчальні матеріали до проведення практичних занять з курсу «Проблеми художнього перекладу» покликані закріпити лекційний блок дисципліни, яка є важливою складовою у системі вибіркових предметів з актуальних питань сучасного перекладозавства.

Навчальні матеріали допоможуть студентам більш докладно ознайомитися з історією художнього перекладу від часів античності до сьогодення; оволодіти знаннями теоретичних засад художнього перекладу; усвідомити непростий процес перекладу художнього тексту; на конкретних прикладах простежити загальні лексикологічні та граматичні питання художнього перекладу; заглибитися у специфіку перекладу поезії, прози та драматичного твору; навчитися здійснювати аналіз перекладу.

Студенти ознайомляться зі знаковими творами словацької художньої літератури в українських перекладах і навпаки – української літератури в словацьких перелумаченнях; матимуть змогу активізувати й розвинути власний творчий потенціал у царині перекладу.

ІІ. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1

Теоретичні засади художнього перекладу

План

1. Типи та види перекладу.
2. Галузі науки про переклад.
3. Переклад: наука чи мистецтво.
4. Специфіка творення оригіналу та перекладу.
5. Індивідуальність автора першотвору й особистість перекладача.
6. Часова відстань між оригіналом і перекладом.
7. Специфіка перекладу з близькоспоріднених мов.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Гайнічеру О. Поезія і мистецтво перекладу. К., 1990.
4. Засєкін С. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту: монографія. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 272 с.
5. Коломієць Л. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу. К., 2004.
6. Криса Б. Світоглядні аспекти художнього перекладу. К., 1985.
7. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
8. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
9. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
10. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
11. Мотрук В., Тищук А. Художній переклад як важливий засіб формування духовної культури школярів і студентів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. *Серія*: *Філологія*. *Соціальні комунікації*. Вип. 2 (32). Ужгород: Вид-во «Говерла», 2014. С. 99–102.
12. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
13. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
14. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К., 2006.
15. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017. 178 s.
16. Feldek Ľ. Z reči do reči. Bratislava, 1977.

17. Ferenčík J. Kontexty prekladu. Bratislava, 1982.
18. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf
19. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.
20. Valcerová A. Text ako inšpirácia. Prešov, 2000.
21. Zambor J. Preklad ako umenie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.

Завдання

1. Опрацювати посібник:
Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf

2. Законспектувати студії, присвячені актуальним питанням перекладу зі слов'янських літератур (Ліхтей Т., Роман М., Яцканин І., Юричкова В. та ін.).

Тема 2

Дискурс історії художнього перекладу

План

1. Перекладацькі тенденції в античному світі та в період Середньовіччя.
2. Вимоги до перекладу в епоху Відродження.
3. Переклади періоду класицизму.
4. Перекладацькі тенденції у XIX ст.
5. Питання перекладності / неперекладності художнього тексту в західноєвропейських літературах.
6. Художній переклад у XX та на поч. XXI ст.
7. Переклад в Україні та Словаччині.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Криса Б. Світоглядні аспекти художнього перекладу. К., 1985.
3. Коптілов В. Першотвір і переклад. К., 1972.
4. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
5. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
6. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
7. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
8. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
9. Мотрук В., Тищук А. Художній переклад як важливий засіб формування духовної культури школярів і студентів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. *Серія*: *Філологія*. *Соціальні комунікації*. Вип. 2 (32). Ужгород: Вид-во «Говерла», 2014. С. 99–102.
10. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
11. Основи перекладознавства: навч. посібн. / За ред. А.Є. Нямцу. Чернівці: Рута, 2008.
12. Павленко О.Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті. *Питання літературознавства* (Pytannia literaturoznavstva). Problems of Literary Criticism. № 97. 2018. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf
13. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
14. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К., 2006.

15. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017.
16. Feldek Ľ. Z reči do reči. Bratislava, 1977.
17. Madyar O., Slivková I. Preklad v stredoeurópskom kultúrnom kontexte. Prešov, 2021.
18. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf
19. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.
20. Zambor J. Preklad ako umenie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.

Завдання

1. Опрацювати тему «Короткі відомості з історії перекладу» (с. 17–30) з посібника В. Коптілова «Теорія і практика перекладу» (2002).

2. Законспектувати гасла: «Prekladateľská tvorba» та «Preklady slovenskej literatúry» з книги «Encyklopédia Slovenska». IV. Zväzok. Veda. Bratislava: SAV, 1980. S. 521–522.

3. Опрацювати тему «Переклад в Україні» (с. 112–115) з посібника Т. Ліхтей, О. Мадяр «Теорія і практика перекладу» (2023).

Тема 3

Процес творення художнього перекладу

План

1. Етапи праці перекладача художнього тексту.
2. Процес творення перекладу.
3. Опис процесу перекладу на прикладі творів світової класики.
4. Інтерпретація процесу перекладу на прикладі знакових творів української та словацької літератур.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Гайнічеру О. Поезія і мистецтво перекладу. К., 1990.
4. Засєкін С. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту: монографія. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 272 с.
5. Ковганюк С. Практика перекладу. К., 1968.
6. Коломієць Л. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу. К., 2004.
7. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
8. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
9. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
10. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
11. Основи перекладознавства: навч. посібн. / За ред. А.Є. Нямцу. Чернівці: Рута, 2008.
12. Павленко О.Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті. *Питання літературознавства* (Pytannia literaturoznavstva). Problems of Literary Criticism. № 97. 2018. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf
13. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
14. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К., 2006.
15. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017. 178 s.
16. Feldek Ľ. Z reči do reči. Bratislava, 1977.
17. Hrehovčík T. Prekladateľské minimum. Bratislava, 2006.
18. Ferenčík J. Kontexty prekladu. Bratislava, 1982.
19. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу:

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf

20. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.

21. Valcerová A. Text ako inšpirácia. Prešov, 2000.

22. Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade: Ved. zb. / ed. A. Valcerová. Prešov, 2007.

23. Zambor J. Preklad ako umenie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.

Завдання

1. Простежте процес творення перекладу на прикладі вірша Б. Носака–Незабудова «Віхерлець» («Вигорлат») в українській інтерпретації Василя Густі (див. етапи перекладу в посібнику Т. Ліхтей, О. Мадяр «Теорія і практика перекладу», 2023).

2. Простежте процес перекладу Дмитром Павличком поезії М. Валека «Сумна рання електричка». Поміркуйте, чим викликант доопрацювання тексту (див. етапи перекладу в посібнику Т. Ліхтей, О. Мадяр «Теорія і практика перекладу», 2023).

Тема 4

Загальні лексикологічні питання художнього перекладу

План

1. Основні можливості передачі слова як лексичної одиниці.
2. Так звана безеквівалентна лексика і фальшиві еквіваленти.
3. Поняття лексичного варіанта в художньому перекладі.
4. Переклад специфічних національних реалій в художньому тексті.
5. Переклад онімів.
6. Відтворення фразеологізмів у художньому творі.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Гайнічеру О. Поезія і мистецтво перекладу. К., 1990.
4. Зорівчак Р. Реалія і переклад. Л., 1989.
5. Зорівчак Р. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів, 1983.
6. Ковганюк С. Практика перекладу. К., 1968.
7. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
8. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
9. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
10. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
11. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
12. Мотрук В., Тищук А. Художній переклад як важливий засіб формування духовної культури школярів і студентів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. *Серія*: *Філологія*. *Соціальні комунікації*. Вип. 2 (32). Ужгород: Вид-во «Говерла», 2014. С. 99–102.
13. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
14. Павленко О.Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті. *Питання літературознавства* (Pytannia literaturoznavstva). Problems of Literary Criticism. № 97. 2018. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf
15. Проблеми літературознавства і художнього перекладу: зб. наук. праць і матеріалів. Л., 1997.
16. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
17. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017.
18. Čižmarová M. Ukrajinsko-slovenský frazeologický slovník. Prešov, 2002.

19. Feldek Ľ. Z reči do reči. Bratislava, 1977.
20. Hrehovčík T. Prekladateľské minimum. Bratislava, 2006.
21. Ferenčík J. Kontexty prekladu. Bratislava, 1982.
22. Kundrát J. Teória a prax prekladu. Prešov, 1983.
23. Madyar O., Slivkova I. Preklad v stredoeurópskom kultúrnom kontexte. Prešov, 2021.
24. Pakhomova S., Džoganík J., Kuz H. Slovensko-ukrajinský slovník ojkoným. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2022.
25. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf
26. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.
27. Preklad a tlmočenie: Ved. zb. Banská Bystrica, 1999.
28. Preklad a tlmočenie a jeho didaktická transformácia: Ved. zb. / ed. A. Valcerová. Prešov, 2005.
29. Vilikovský J. Preklad materiálnej špecifiky. Revue svetovej literatúruy. 1980. Č. 5.
30. Zambor J. Preklad ako umenie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.

Завдання

1. Прокоментуйте значення лексем в оригіналі та перекладі:
слов. «korisť» – укр. «користь», «вигода»;
слов. «čerstvý» – укр. «черствий»;
слов. «krutý» – укр. «крутий»;
слов. «národný» – укр. «народний»;
слов. «vrah» – укр. «ворог».

2. Прокоментуйте фрагмент оригіналу та перекладу на предмет лексико-семантичної відповідності тексту (на прикладі роману Владіміра Мінача «Дзвони вістують день» в українському перекладі Григорія Кочура).

3. Перекладіть уривок з роману Петера Піштянека «Rivers of Babylon»; зверніть увагу на відтворення власних назв, культурних та національних реалій, жаргонізмів, оказіоналізмів, фразеологізмів; наголосіть на проблемних моментах, що виникли у процесі перекладу.

Тема 5

Граматичні питання художнього перекладу

План

1. Випадки граматичного збігу в оригіналі та перекладі.
2. Випадки граматичних розбіжностей в тексті першотвору та перекладу.
3. Відтворення функції граматичного елемента, що не має формального відповідника в мові перекладу.
4. Використання специфічних елементів граматичної будови мови-реципієнта.
5. Синтаксична відповідність / невідповідність у художньому перекладі.
6. Вибір граматичного варіанта при перекладі художнього тексту.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Ковганюк С. Практика перекладу. К., 1968.
4. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
5. Корунець І. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 1999.
6. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
7. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
8. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
9. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
10. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
11. Проблеми літературознавства і художнього перекладу: зб. наук. праць і матеріалів. Л., 1997.
12. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
13. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017.
14. Feldek Ľ. Z reči do reči. Bratislava, 1977.
15. Hrehovčík T. Prekladateľské minimum. Bratislava, 2006.
16. Ferenčík J. Kontexty prekladu. Bratislava, 1982.
17. Jabur V. Aktualizácia gramatického rodu v preklade. Slavistica XX. Bratislava: SPN, 1986.
18. Kundrát J. Teória a prax prekladu. Prešov, 1983.
19. Madyar O., Slivkova I. Preklad v stredoeurópskom kultúrnom kontexte. Prešov, 2021.

20. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf

21. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.

22. Preklad a tlmočenie: Ved. zb. Banská Bystrica, 1999.

23. Preklad a tlmočenie a jeho didaktická transformácia: Ved. zb. / ed. A. Valcerová. Prešov, 2005.

24. Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade: Ved. zb. / ed. A. Valcerová. Prešov, 2007.

25. Zambor J. Preklad ako umenie. Bratislava: Univerzita Komenskíého, 2000.

Завдання

1. Знайдіть граматичні невідповідності в українських перекладах І. Мацинського (на прикладі поезій Само Халупки «Бранко», «Козак», «Турок понічанин»); прокоментуйте їх та запропонуйте власні шляхи вирішення проблемних моментів.

2. Перекладіть уривок з оповідання «Маракеш, пуп світу» В. Панковчина; прокоментуйте переклад складних синтаксичних конструкцій.

Тема 6

Особливості перекладу поетичного тексту

План

1. Особливості перекладу творів різних поетичних жанрів.
2. Відтворення ліро-епіки в перекладі.
3. Переклад лексичних та граматичних засобів поетичного тексту.
4. Відтворення поетичного синтаксису.
5. Переклад евфонічних особливостей поетичного твору.
6. Відтворення силабо-ритмічної та метричної будови строфи.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Гайнічеру О. Поезія і мистецтво перекладу. К., 1990.
4. Зорівчак Р. Реалія і переклад. Л., 1989.
5. Ковганюк С. Практика перекладу. К., 1968.
6. Коломієць Л. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу. К., 2004.
7. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
8. Корунець І. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 1999.
9. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
10. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
11. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
12. Ліхтей Т. Слов'янська планида: Словацька поезія XIX–XX ст. у дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин: моногр. Ужгород: Ліра, 2010.
13. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
14. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
15. Основи перекладознавства: навч. посібн. / За ред. А.Є. Нямцу. Чернівці: Рута, 2008.
16. Павленко О.Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті. *Питання літературознавства* (Pytannia literaturoznavstva). Problems of Literary Criticism. № 97. 2018. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf
17. Проблеми літературознавства і художнього перекладу: зб. наук. праць і матеріалів. Л., 1997.
18. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
19. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017.

20. Andričík M. K poetike umeleckého prekladu. Levoča: Modrý Peter, 2004.
21. Feldek Ľ. Z reči do reči. Bratislava, 1977.
22. Kundrát J. Teória a prax prekladu. Prešov, 1983.
23. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf
24. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.
25. Valcerová A. Text ako inšpirácia. Prešov, 2000.
26. Valcerová A. Hľadanie súvislostí v básnickom preklade. Prešov, 2006.
27. Valcerová–Bacigalová A. Vzťah významu a tvaru v preklade poézie. Prešov, 1999.
28. Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade: Ved. zb. / ed. A. Valcerová. Prešov, 2007.
29. Zambor J. Báseň a ticho. Bratislava, 1997.
30. Zambor J. Preklad ako umenie. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.
31. Zambor J. Tvarovanie básne, tvarovanie zmyslu. Bratislava, 2010.

Завдання

1. Прокоментуйте особливості відтворення поетики в українських перекладах поезії Івана Краска «Prší, prší…» (на прикладі мистецьких інтерпретацій Гаїни Коваленко, Віталія Конопельця, Дмитра Павличка та Дмитра Кременя).

2. Прокоментуйте особливості відтворення сонета в українських перекладах вірша Любомира Фелдека «Сонет про птаха чатака» (на прикладі мистецьких інтерпретацій Дмитра Павличка та Дмитра Кременя).

3. Перекладіть поезію Маші Галямової «Дар». Прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу.

Тема 7

Особливості перекладу прозового тексту

План

1. Особливості відтворення прозових текстів різних жанрів.
2. Засоби лексико-семантичної когезії в перекладі художньої прози.
3. Переклад граматичних засобів прозового твору.
4. Відтворення синтаксису в прозовому тексті.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Засєкін С. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту: монографія. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 272 с.
4. Зорівчак Р. Реалія і переклад. Л., 1989.
5. Ковганюк С. Практика перекладу. К., 1968.
6. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
7. Корунець І. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 1999.
8. Криса Б. Світоглядні аспекти художнього перекладу. К., 1985.
9. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
10. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
11. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
12. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
13. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
14. Основи перекладознавства: навч. посібн. / За ред. А.Є. Нямцу. Чернівці: Рута, 2008.
15. Павленко О.Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті. *Питання літературознавства* (Pytannia literaturoznavstva). Problems of Literary Criticism. № 97. 2018. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf
16. Проблеми літературознавства і художнього перекладу: зб. наук. праць і матеріалів. Л., 1997.
17. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975.
18. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К., 2006.
19. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017.
20. Andričík M. K poetike umeleckého prekladu. Levoča: Modrý Peter, 2004.
21. Ferenčík J. Kontexty prekladu. Bratislava, 1982.

22. Kundrát J. Teória a prax prekladu. Prešov, 1983.

23. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf

24. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.

Завдання

1. Прокоментуйте відтворення лексико-семантичних та граматичних особливостей у перекладі прозового тексту (на прикладі українського перекладу новели Франтішка Швантнера «Зустріч», виконаного Іваном Яцканином).

2. Прокоментуйте фрагмент (за вибором) українського перекладу роману Марґіти Фіґулі «Вавилон» (на прикладі перекладу Дмитра Андрухіва); наголосіть на особливостях відтворення онімікону та складних синтаксичних конструкцій оригіналу.

3. Перекладіть новелу Яна Грушовського (за вибором); наголосіть на проблемних моментах, що виникли у процесі перекладу.

Тема 8

Особливості перекладу драматичних творів

План

1. Особливості відтворення драматичних текстів різних жанрів та різних епох.
2. Етапи перекладу драматичного твору.
3. Відтворення лексико-граматичних та синтаксичних особливостей драматичного тексту в перекладі.
4. Роль монологу, діалогу, полілогу в перекладах драматичних творів.

Література:

1. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
2. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К., 2005.
3. Засєкін С. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту: монографія. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 272 с.
4. Зорівчак Р. Реалія і переклад. Л., 1989.
5. Ковганюк С. Практика перекладу. К., 1968.
6. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 2002.
7. Корунець І. Теорія і практика перекладу: навч. посібн. К., 1999.
8. Криса Б. Світоглядні аспекти художнього перекладу. К., 1985.
9. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1973.
10. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980). Пряшів, 1983.
11. Ліхтей Т., Мадяр О. Теорія і практика перекладу: навч. посібник для студентів-словакістів. Ужгород, 2023. 120 с.
12. Маслюк С. Переклади з слов'янських мов. В кн.: Питання перекладу. К., 1957.
13. Мотрук В., Тищук А. Художній переклад як важливий засіб формування духовної культури школярів і студентів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. *Серія*: *Філологія*. *Соціальні комунікації*. Вип. 2 (32). Ужгород: Вид-во «Говерла», 2014. С. 99–102.
14. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навч. посібник для студентів перекладознавчих факультетів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
15. Основи перекладознавства: навч. посібн. / За ред. А.Є. Нямцу. Чернівці: Рута, 2008.
16. Павленко О.Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті. *Питання літературознавства* (Pytannia literaturoznavstva). Problems of Literary Criticism. № 97. 2018. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf
17. Проблеми літературознавства і художнього перекладу: зб. наук. праць і матеріалів. Л., 1997.
18. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017.

19. Blech R. a kol. Encyklopédia dramatických umení Slovenska 1–2. Bratislava: Veda, 1990.

20. Ferenčík J. Kontexty prekladu. Bratislava, 1982.

21. Kundrát J. Teória a prax prekladu. Prešov, 1983.

22. Mistrík J. Dramatický text. Bratislava: SNP, 1978.

23. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave, 2015. 160 s. Режим доступу: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studia_umeleckeho_prekladu__pre_hispanistov_.pdf

24. Popovič A. Teória umeleckého prekladu. Bratislava: Tatran, 1975.

25. Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade: Ved. zb. / ed. A. Valcerová. Prešov, 2007.

26. Žilková M. Dráma v audiálnej tvorbe. Bratislava: Enigma, 1995.

Завдання

1. Прокоментуйте відтворення комунікативних засобів оригіналу в тексті перекладу (на прикладі п’єси Йозефа Ґрегора Тайовського «Statky – zmätky» в українському перетлумаченні М. Поповича «Майно, сварки, суперечки»).

2. Прокоментуйте український переклад драми Івана Буковчана «Перш ніж проспіває півень», виконаний Й. Андершем та Г. Неруш; наголосіть на особливостях відтворення лексико-семантичних та граматичних елементів у діалогах та монологах.

3. Проаналізуйте фрагмент українського перекладу драми «Всеношна» Петера Карваша (за перетлумаченням Дмитра Андрухіва); запропонуйте власний варінт перекладу цього уривку; закцентуйте на проблемних моментах, що виникли у процесі перекладу.

Ш. ПИТАННЯ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Теоретичні засади художнього перекладу.
2. Типи та види перекладу.
3. Галузі науки про переклад.
4. Переклад: наука чи мистецтво.
5. Специфіка творення оригіналу та перекладу.
6. Індивідуальність автора першотвору й особистість перекладача.
7. Часова відстань між оригіналом і перекладом.
8. Специфіка перекладу з близькоспоріднених мов.
9. Дискурс історії художнього перекладу.
10. Перекладацькі тенденції в античному світі та в період Середньовіччя.
11. Вимоги до перекладу в епоху Відродження.
12. Переклади періоду класицизму.
13. Перекладацькі тенденції у XIX ст.
14. Питання перекладності / неперекладності художнього тексту в західноєвропейських літературах.
15. Художній переклад у XX та на поч. XXI ст.
16. Переклад в Україні та Словаччині.
17. Процес творення художнього перекладу.
18. Етапи праці перекладача художнього тексту.
19. Процес творення перекладу.
20. Опис процесу перекладу на прикладі творів світової класики.
21. Інтерпретація процесу перекладу на прикладі знакових творів української та словацької літератур.
22. Загальні лексикологічні питання художнього перекладу.
23. Основні можливості передачі слова як лексичної одиниці.
24 Так звана безеквівалентна лексика і фальшиві еквіваленти.
25. Поняття лексичного варіанта в художньому перекладі.
26. Переклад специфічних національних реалій в художньому тексті.
27. Переклад онімів.
28. Відтворення фразеологізмів у художньому творі.
29. Граматичні питання художнього перекладу.
30. Випадки граматичного збігу в оригіналі та перекладі.
31. Випадки граматичних розбіжностей в тексті першотвору та перекладу.
32. Відтворення функції граматичного елемента, що не має формального відповідника в мові перекладу.
33. Використання специфічних елементів граматичної будови мови-реципієнта.
34. Синтаксична відповідність / невідповідність у художньому перекладі.
35 Вибір граматичнго варіанта при перекладі художнього тексту.
36. Особливості перекладу поетичного тексту.
37. Особливості перекладу класичних поетичних творів.
38. Відтворення ліро-епіки в перекладі.

39. Переклад лексичних та граматичних засобів поетичного тексту.
40. Відтворення поетичного синтаксису.
41. Переклад евфонічних особливостей поетичного твору.
42. Відтворення силабо-ритмічної та метричної будови строфи.
43. Особливості перекладу прозового тексту.
44. Особливості відтворення малих прозових жанрів.
45. Засоби лексико-семантичної когезії в перекладі художньої прози.
46. Переклад граматичних засобів прозового твору.
47. Відтворення синтаксису прозового тексту.
48. Особливості перекладу драматичних творів.
49. Особливості відтворення драматичних текстів різних жанрів та різних епох.
50. Етапи перекладу драматичного твору.
51. Відтворення лексико-граматичних та синтаксичних особливостей драматичного тексту в перекладі.
52. Роль монологу, діалогу, полілогу в перекладах драматичних творів.